

**Conferința Națională Drept și Litere, Ediția a IV-a
Identități și Metafore Juridice
12 aprilie 2024
Amf. Matei Cantacuzino (III.9)**

9.00 – Deschiderea conferinței

Prof.dr. Ioana Maria Costea, Decanul Facultății de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

Secțiunea I

Modetaroni: dr. Nicoleta Rodica Dominte, dr. Codrin Macovei

9.15 - 9.30 - Conf.dr. Nicoleta Rodica Dominte, Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași – O insulă a literaturii de limbă engleză la Paris. *Librăria Shakespeare and Company*

9.30 – 9.45 - Drd. Simona Geru, Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași – Are diavolul nevoie de avocat?

9.45 – 10.00 - Drd. Crina Stanciu, Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași – Geniul sau individul prins în propriul labirint cerebral format din mii și mii de mărgele...

10.00 – 10.15 - Conf.dr. Ancuța Elena Franț, Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași – James Bond – dincolo de aparențe...

10.15 – 10.30 - Masterandă Geanina-Nicoleta Mihai, Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași - Libertatea conștiinței, punct de întâlnire pentru Drept și Literatură

10.30 – 10.45 - Studentă Elena Sârghi, Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași - Liberul arbitru în sistemul de drept potrivit paradigmei orwelliene

Secțiunea II

Modetaroni: dr. Ancuța Elena Franț, dr. Codrin Codrea

11.00 – 11.15 - Conf.dr. Simona Catrinel Avarvarei, Facultatea de Agricultură, Univesritatea „Ion Ionescu de la Brad” din Iași - Drapaje juridice în jurul romanului *Prânzul dezgolit* de William S. Burroughs

11.15 – 11.30 - **Masterdand Sebastian Antoce**, Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași - **Litere în umbra cenzurii - o analiză a romanului „Imago” prin prisma drepturilor de autor**

11.30 – 11.45 – **Lector dr. Violeta Stratan**, Facultatea de Drept, Universitatea de Vest din Timișoara - **Atunci și acolo oamenii erau liberi...**

11.45 – 12.00 - **Drd. Teodora Drișcu**, Facultatea de Litere, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași– **Recunoașterea vinovăției: începutul vieții mistice în opera lui C.S. Lewis**

12.00 – 12.15 - **Studentă Rahela Goran**, Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași - **Fără ideal - despre o moștenire care ar fi trebuit lăsată altcuiva**

12.15 – 12.30 - **Lector dr. Codrin Macovei**, Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași – **BESTIAR**

12.30 – 14.00 Pauză de prânz

Secțiunea III

Modetatori: dr. Simona Catrinel Avarvarei, dr. Vlad Vieriu

14.00 – 14.15 - **Prof.dr. Iulia Milică**, Facultatea de Litere, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași - **Curtea cu jurați în filmul „12 Bărbați furioși” (1957): o metaforă a societății americane**

14.15 – 14.30 – **Conf.dr. Flaminia Stârc-Meclejan, Lector dr. Violeta Stratan**, Facultatea de Drept, Universitatea de Vest din Timișoara – **Vulpea albastră care trebuie să nu uite că omul e un vânător**

14.30 – 14.45 – **Judecător Daniela Stanciuc**, Judecătoria Iași - **Roșu...în pană: conversație nocturnă cu un om demn (?) de dispreț**

14.45 – 15.00 – **Dr. Vlad Vieriu**, Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași - **Reflexia dreptului natural în parabolele lui Iisus Hristos**

15.00 – 15.15 – **Masterand Ștefan-Cosmin Ghiță**, Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași - **Violența în familie - factor declanșator al memoriei involuntare?**

15.15 – 15.30 - **Studentă Ioana Boancă**, Facultatea de Drept, Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iasi) - **În umbra lui Robinson – Defoe și infrafracționalitatea**

Secțiunea IV

Modetarori: drd. Crina Stanciu, judecător Daniela Stanciu

15.45 – 16.00 - Conf.dr. Lucia Irinescu, Asist.dr. Ana Maria Goldan, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași - **Universul juridic al Mathildei (de Roald Dahl)- reprezentarea umoristică a abuzului și neglijarii copiilor**

16.00 – 16.15 – Drd. Răzvan Antohie, Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași – **Intervenția notarului în firul narativ la romanul „Ion” de Liviu Rebreanu**

16.15 – 16.30 - Student Cosmin Țugui, Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași - **Chezășia sau despre loialitatea care sfidează aplicarea nedreaptă a dreptului**

16.30 – 16.45 - Lector dr. Codrin Codrea, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași - **Bona fides non est Fides – concepte in liminis în "Frică și cutremur" de Søren Kierkegaard**

16.45- 17.00 – Drd. Alexandru Cristian Adochiței, Facultatea de Drept, Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca) – **Peripețiile bravului soldat Švejk, o abodare pesimistă a dreptului și a rațiunii. Perspectiva unui practician în materia dreptului penal**

17.00 – 17.15 – Studentă Viviana-Alexandra Gheorghian, Facultatea de Drept Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași - **Când alegem să ne supunem pe noi înșine judecății sau despre relativitatea dreptății în Căderea, de Albert Camus**

REZUMATE

9.15 - 9.30 - Conf.dr. Nicoleta Rodica Dominte, Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași – **O insulă a literaturii de limbă engleză la Paris. Librăria Shakespeare and Company**

„A avea o librărie înseamnă mult mai mult decât să vinzi niște fraze.

Înseamnă să pui frazele potrivite în mâinile potrivite”.

(Kerri Maher, Librăreasa din Paris)

Înființată în anul 1919 de către Sylvia Beach, prima librărie de limbă engleză la Paris a fost un spațiu care a prins contur și viață într-un sens triptic. Primul (sens) și cel de bază a fost de librărie; cel de al doilea (sens) a fost de bibliotecă, deoarece Sylvia Beach a ales nu doar să vândă, ci să și împrumute cărți, fiecare cititor având o fișă de împrumut; iar cel de al treilea sens a fost de editură, „cu un singur scriitor”. Corpul fizic comun al acestor trei sensuri a fost Shakespeare and Company și proprietara, Sylvia Beach, iar incorporalitatea a fost reprezentată de operele autorilor literaturii moderne.

Romanul *Librăreasa din Paris* scris de Kerri Maher surprinde cele trei perspective, care îngăduie decuparea unei duble identități juridice a librăriei Shakespeare and Company. Prima

încadrează ca eveniment central Opera și libertatea de exprimare a autorului în fraze ale literaturii moderne, în timp ce a doua identitate o ilustrează pe cea de editor al romanului *Ulise* de James Joyce, a cărui publicare sub formă de episoade în revista *The Little Review* a fost interzisă de către instanțele americane în 1921, considerând opera ca fiind obscenă. *Librăreasa din Paris* zugrăvește toleranța autorităților franceze față de cenzura agresivă a autorităților americane, care nu s-au limitat doar la interzicerea publicării capodoperei joyciene, ci au mers chiar până la privarea de libertate a editoarelor revistei *The Little Review*.

Librăria *Shakespeare and Company*, înființată de Sylvia Beach, a fost un loc de întâlnire al autorilor de limbă engleză, precum Ezra Pound, Ernest Hemingway, James Joyce, dar mai ales o insulă a libertății de gândire și exprimare estetică, a libertății de publicare a operelor.

9.30 – 9.45 - Drd. Simona Geru, Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași – Are diavolul nevoie de avocat?

Acest articol își propune a prezenta identități și metafore juridice, punctele centrale fiind operele *Faust*, scrisă de Johann Wolfgang Goethe și *Maestrul și Margareta*, scrisă de Mihail Bulgakov. Motivul alegerii celor două opere este faptul că acestea sunt interconectate, ambele având la bază laitmotivul pactului cu diavolul. Vom observa influența operei *Faust* asupra operei lui Bulgakov, legăturile dintre text și mitologie și, de asemenea, faptul că vechiul mit diabolic duce la mitul regenerării. Există numeroase identități și metafore juridice, motiv pentru care „pactul” va fi privit ca un contract. Astfel, vom identifica elementele esențiale ale unui contract (părțile, consimțământul acestora, obiectul, cauza și forma) și vom conchide cu o temă de reflecție, și anume dacă pactul cu diavolul este respectat sau nu. Între *Maestrul și Margareta* și povestea lui Faust există o multitudine de paralele și, după examinarea acestora, ne putem apropia de povestea lui Bulgakov. Cu toate că nu putem pune semnul egalității între cei doi, atunci când un autor indică o capodoperă cu un mesaj filosofic recunoscut ca sursă a inspirației sale, acesta mărește sensul propriei sale lucrări.

Cele două opere prezintă aspecte extrem de interesante, tratând teme precum religia, politica și istoria. Mihail Bulgakov este adeptul contradicțiilor literare și acesta ajunge să descopere divinitatea din perspectiva abordării inițiatice a demonicului. De altfel, nu se pot înțelege anumite aspecte ale romanului, fără o inițiere în *Faust*-ul lui Goethe. Rolul diavolului din *Maestrul și Margareta* este motivat de diavolul lui Goethe. Venerația lui Faust față de raționalism și știință (ca sursă supremă de împlinire) l-a condus într-o călătorie intelectuală, care inițial exclude credința sau orice motiv pentru a continua să trăiască. Personajul principal al lui Goethe, frustrat de limitele umane ale cunoștințelor sale, face un pact cu diavolul în căutarea perfecțiunii și a împlinirii despre care Faust recunoaște că nu pot fi obținute în această lume. Atât diavolul lui Goethe cât și cel al lui Bulgakov reprezintă „acea putere ce veșnic răul îl voiește și veșnic face numai bine” (Goethe, *Faust*). Plecând de la Faust și Koroviev și până la Mefistofel și Woland, vom trata în acest articol asemănările și deosebiriile dintre cele două opere și vom identifica metoferele juridice care ne vor plasa într-un plan obiectiv de analiză juridică, urmând a ne întreba: „are nevoie diavolul de un avocat?”.

9.45 – 10.00 - Drd. Crina Stanciu, Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași – Geniul sau individul prins în propriul labirint cerebral format din mii și mii de mărgele...

„Condiția de geniu înseamnă a vedea lumea cu alți ochi și ați crea, pe cale de consecință, propria lege care să se aplice societății. Geniul are, însă un neajuns centrat asupra imposibilității

de a se alipi celorlalți oameni. El încearcă să îi ajute pentru ca, la final, să se afle în imposibilitatea de a li se alătura fiindcă el este diferit de ei, de ei ceilalți. Cu toate acestea, societatea apare ca fiind dirijată de anumite norme cărora geniul li se supune, acestora și numai acestora. Geniul nu presupune supunere, ci inteligență fără de margini care, uneori creează neajunsuri societății privită *in integrum*.

Ce este geniul, în fond, dacă nu un set de norme după care se orientează o singură ființă? Cu toate acestea, geniul înseamnă și crearea de excepții acolo unde regula pare a fi de strictă interpretare și aplicare.

Cu alte cuvinte, mărețele care formează labirintul geniului nu vor fi transpuse decât în idei care vor putea sau nu să fie ocrotite legal. Învățătura absolută NU EXISTĂ deoarece: „învățătura desvârșită nu există...”(H. Hesse „Jocul cu mărețele de sticlă”), deoarece „așa era numită lumea celor sănătoși...și începuse a se supune regulamentului și prescripțiilor”(T. Mann, Muntele Vrăjit vol. 1), „liberalismul lui, pomenit mai sus, și care se baza nu pe îndoiala umanistă în fața dogmei, ci pe îndoiala religioasă pe care o merita gândirea noastră”(T. Mann, Doctor Faustus), geniul criminal în lucrarea „Istoria secretă” scrisă de Donna Tartt și „secretul nepovedit și capabil a rupe vălurile, a da cărțile pe față și a nimeri piatra din capătul unghiului de mijloc?”(N. Steinhardt „Critică la persoana întâi”).

Pentru această lucrare vom alege drept culoare principală portocaliul care cuprinde ideea de putere a omului în cadrul societății care îl macină și, posibil, care îl ucide și prin norma de conduită atent repetată.”

10.00 – 10.15 - Conf. dr. Ancuța Elena Franț, Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași – **James Bond – dincolo de aparențe...**

Personajul James Bond, creat de autorul britanic Ian Fleming, a făcut publicul încă de la primul roman în care a apărut, Casino Royale, în 1953. Bond este un agent al Serviciului Secret britanic cu numărul de cod 007. Este protagonistul multor romane, povești și filme, cunoscute în mod colectiv sub numele de seri James Bond. El este cunoscut pentru rafinement, farmec, inteligență și pentru că îi plăc femeile frumoase, mașinile rapide, gadget-urile și martini, pe care îl preferă „shaken, not stirred”. Bond întreprinde misiuni riscante pentru a dezlănțui plinurile unor răufăcători de talie internațională, salvând de cealaltă lume de diverse amenințări. Personajul a devenit un simbol de referință al pionajului și aventurii, iar franciză James Bond este unul dintre cele mai de succes și de durată din istoria literaturii și cinematografului. În ciuda evidentelor climatice ale lui Bond, mulți critici nu au ținut că, cel puțin în portretizările timpurii, personajul James Bond este superficial. Împotriva curentului de gândire, în ultimii ani a existat un efort pentru a adăuga mai multă profunzime și complexitate personajului, în special în ecrânizările în care actorul Daniel Craig îl interpretează. Aceste variante cinematografice au abordat la nivel profund aspectele psihologice ale lui Bond, explorând teme precum identitatea, moralitatea ori consecințele unor trume. Astfel, au adăugat trăsături de plurivalență și seriozitate personajului Bond, care pare drept o figură introactivă, vulnerabilă și tulburată din punct de vedere emoțional, confruntându-se cu ambiguitate morală a profesiei sale și bantuită de trume personale. În ciuda acestor eforturi, unii critici au ținut că Bond rămâne în esență un produs din categoria de divertiment ușor, prezentând complexitate din portretizările recente fiind doar o împodobire fără fond și nu o explorare autentică a condiției umane. În urma analizei diferitelor opinii exprimate, putem afirma că este o opțiune fiecărui de a-l considera pe James Bond un caracter profund sau nu, în funcție de modul în care alege să proiecteze în ce personaj propriile emoții.

10.15 – 10.30 - Masterandă Geanina-Nicoleta Mihai, Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași - Libertatea conștiinței, punct de întâlnire pentru Drept și Literatură

Povestea iubirii dintre Călin și Maria își cunoaște începuturile din cele mai vechi timpuri, ajungând să fie cunoscută de un sufit rătăcitor numit Shamz din Tabriz, despre care povestește Elif Shafak în cartea sa, intitulată „Cele patruzeci de legi ale iubirii”. Călin, frumos și puternic, pasionat de dreptate, adept al justiției, se îndrăgostește de Maria, sensibilă și meditativă, cea care citește neîncetat și își găsește entuziasmul în cuvinte. Auzind despre iubirea lor, Shamz din Tabriz transmite celor întâlniți la momentul potrivit una dintre legile sale, inspirată din povestea celor doi, spunând astfel: *„Toți am fost zidiți după asemănarea Lui, și totuși fiecare dintre noi a fost zidit deosebit și fără pereche. Nu sunt doi oameni asemenea. Nu sunt două inimi care să bată la fel. Dacă Dumnezeu ar fi vrut ca toți oamenii să fie asemenea, i-ar fi făcut astfel. Prin urmare, a nu ține seamă de deosebiri și a le vâri altora în cap gândurile tale cu de-a sila e totuna cu a nu ține seama de rânduiala sfântă a lui Dumnezeu.”*

Analizând fragmentul selectat, am constatat că acesta face referire la una dintre libertățile fundamentale, prevăzute atât de Constituția României, cât și de Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene. Astfel, articolul 29 din Constituție descrie libertatea conștiinței, iar articolul 10 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene prevede în cadrul articolului 10 libertatea de gândire, de conștiință și de religie.

Conform textului articolului 29 din Constituție, libertatea conștiinței este garantată, aceasta trebuind să se manifeste în spirit de toleranță și respect reciproc. Mai mult decât atât, libertatea gândirii și a opiniilor, alături de libertatea credințelor religioase, nu pot fi îngrădite sub nicio formă, nicio persoană neputând fi constrânsă să adopte un punct de vedere sau să adere la o credință religioasă ce sunt potrivnice propriilor convingeri.

În ceea ce privește conținutul articolului 10 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, conform acestuia orice persoană are dreptul la libertatea de gândire, de conștiință și de religie. Acest drept privește libertatea de a-și schimba religia sau convingerea, dar și libertatea de a-și manifesta religia sau convingerea individual sau colectiv, în public sau în particular, prin intermediul cultului, învățământului, practicilor și îndeplinirii riturilor.

Povața oferită de Shamz din Tabriz, selectată în cadrul acestei relatări, privește nu doar toleranța și respectul reciproc, dar și acceptarea și integrarea celor diferiți de propria persoană, a celor ce pot gândi diferit, arăta diferit sau a celor ce pot fi diferiți în integralitatea lor. Esența acestei frânturi de scriere aleasă nu este, însă, aceasta, ci tocmai darul unicității oferit fiecăruia dintre noi, această însușire ce poartă cu sine o frumusețe incontestabilă, aspect ajuns și în aria de interes a Dreptului și stipulat prin reglementări atât la nivel național, cât și la nivel regional și internațional.

Cu toate acestea, s-ar putea ivi o întrebare: ce au în comun Dreptul și Literatura și care este motivul pentru care Călin și Maria s-au îndrăgostit? Așadar, am constatat că, în ciuda multor deosebiri, în final un aspect îi aduce împreună: amândouă spun adevărul, iar uniunea lor dăinuie prin adevăr. În zilele noastre, însă, Călin și Maria nu mai sunt cunoscuți astfel, însă discuții se mai poartă asupra lor, cu precădere în cadrul conferințelor privind Dreptul și Literatura, căci astăzi sunt numiți astfel.

10.30 – 10.45 - Studentă Elena Sârghi, Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași - Liberul arbitru în sistemul de drept potrivit paradigmei orwelliene

În cadrul unui eseu din volumul „Cum am împușcat un elefant”, relatare din experiența sa personală de pe tărâmul asiatic, George Orwell creionează, în sens alegoric, maniera în care individul, de origine europeană, care se bucură de o anumită autoritate în societatea birmaneză,

se poate metamorfoza într-o simplă marionetă în mâna necruțătorului păpușar reprezentat de opinia publică. În acest proces de reconfigurare a naturii umane, apare întemeiata întrebare dacă există cu adevărat liberul arbitru pe două planuri: individul în raport cu societatea și autoritatea judiciară în privința subiecților de drept care trec pragul parchetelor și a instanțelor.

Latura întunecată a răspunsului la întrebarea de mai sus reflectă trista realitate contemporană în care fiecare acționează, conștient sau inconștient, asumat sau acaparat de indiferență, sub impulsul anumitor factori externi sau a unor premise străine de sine care au fost interiorizate, mimând sau simulând o așa dorită independență, mult prea des invocată, consacrată și recunoscută oficial, deși, în plan factual, este doar un principiu tip „sperietoare de ciori”, întrucât este așezată pe cea mai înaltă boltă pentru a preveni anumite critici, dorind să înșele realitatea.

Această lucrare nu își propune să găsească un principal vinovat pentru modul în care se realizează actul de justiție, precum erau cele cinci minute de ură din altă operă celebră a lui Orwell, „1984”, ci să ilustreze cine joacă, de fapt, rolul elefantului împușcat sub presiunea mulțimii, victima acestor mecanisme premeditate sau spontane.

Referindu-ne, pentru început, la titlu, putem oferi acestuia două interpretări. Prima, sub forma unei descrieri obiective a unei întâmplări din viața autorului, dar nu orice fel de întâmplare, ci poate cea mai relevantă, punctul culminant al întregului volum, în care el prezintă, plin de mândrie, cum a răpus o ființă, un gigantic, și expune astfel în 5 cuvinte chintesența întregii lucrări. Cea de a doua interpretare impune admiterea că există un semn de întrebare subînțeles, care reflectă o întrebare retorică pe care autorul și-o adresează despre cum a fost capabil de o așa cruzime în privința nevinovatului animal, care nu este conștient de faptele pe care le face.

După cum vom vedea în analiza firului narativ, cele două titluri se îmbină într-un mod cu totul surprinzător, întrucât introspecția pe care autorul o realizează este spectaculoasă, acesta confesându-se asupra fiecărui detaliu pe care l-a perceput în forul său interior pe tot parcursul acestei aventuri, de la bucuria nașterii unui elefant simbolic, autoritatea sa oficial recunoscută, până la uciderea unui elefant real, atestarea în cadrul comunității că nu este apt decât să execute niște ordine, scrise, de la superiori, și orale, de la populație, pentru ca în finalul eseului să recunoască: „Totuși, de atunci m-am întrebat deseori dacă și-a dat vreodată seama cineva că decizia mea a fost luată doar din dorința de a nu arăta ca un fraier”.

Cu toate acestea, cititorul și-a dat seama de această realitate când protagonistul a repetat a cincea oară: „Nu doream să împușc elefantul...”

11.00 – 11.15 - Conf.dr. Simona Catrinel Avarvarei, Facultatea de Agricultură, Universitatea Ion Ionescu de la Brad din Iași - *Drapaje juridice în jurul romanului Prânzul dezgolit de William S. Burroughs*

Roman construit asemeni unui mozaic de secvențe juxtapuse prin tehnica fluxului conștiinței, într-o disjunctă serie de confesiuni, cel mai adesea indistincte, tulburi, agonice, dincolo de verbalizarea rațională, într-un continuum spațiu-timp în permanentă (re)compunere, *Prânzul dezgolit* își va însoți scriitura cu un destin suspendat între năvalnica magmă auctorială și marmoreeana normă juridică. De la publicarea pentru prima oară în Statele Unite în 1962, la patru ani distanță de la apariția cărții în premieră în Franța, și până în 1966, când Curtea Supremă a Statului Massachusetts a declarat *Prânzul dezgolit* drept lipsit de caracter obscen, cartea schimbă tihna librăriilor cu zbuciumul instanțelor de judecată, asemeni deja celebrelor romane *Ulise* (James Joyce), *Amantul doamnei Chatterley* (D.H. Lawrence) sau *Tropicul Cancerului* (Henry Miller), cu ultimele două împărțind chiar și aceeași casă editorială, Grove Press. Mai mult, potrivit unui istoric al cazului, Michael Barry Goodman, romanul semnat de

William S. Burroughs a fost ultima lucrare literară aflată sub ampla cenzură atât a consiliului de administrație al unui for academic, Universitatea Chicago, a oficiului vamal, dar și a serviciului poștal al Statelor Unite, a autorităților orașului Los Angeles și a Statului Massachusetts.¹ Invitat fiind la o conferință internațională a scriitorilor la Edinburgh, în 1962, și vorbind despre subiectul cenzurii în artă, Burroughs afirma că aceasta „este presupusul drept al agențiilor guvernamentale de a decide ce cuvinte și imagini îi este permis cetățeanului să vadă: acesta este controlul gândirii, deoarece gândirea constă în mare parte din cuvinte și imagini. ... În orice formă, cenzura presupune dreptul guvernului de a decide ce vor gândi oamenii, ce teme de gândire, cuvinte și imagini vor fi prezentate minții lor. ... Ce s-ar întâmpla dacă ar fi eliminată toată cenzura? - Nu prea multe - Poate că atunci cărțile ar fi judecate mai mult după valoarea lor literară”.²

Intenția acestei prezentări de a surprinde volumetria drapajelor narrative pornește și se va întoarce constant la interpretarea derrideană a textului-parabolă semnat de Franz Kafka, „În fața legii”, ca încercare de a face nu din *răspuns*, ci din *întrebare* parcurs de aflare a sensurilor rătăcite, dar cu atât mai frenetic dorite și căutate. Romanul nu ezită să exploreze ținuturile cele mai de nepătruns ale patologicului, acolo unde nerostitul cartografiază căderea din uman, prăbușirea în adicție, o lume puternic simbolizantă a haosului, violenței, înstrăinării, a răului absolut, acolo unde dependența condamnă, cel mai adesea, fără recurs. În amintita cheie de analiză vom urmări destinul cărții în organică legătură cu praguri de destin pe care tapiseria narativă nu doar le confruntă, ci chiar le împinge mult dincolo de Limită, acolo unde cuvintele cad asemeni unor „păsări moarte”. Va desluși cititorul-jurist mai mult din „momentul înghețat, în care fiecare vede ce se află la capătul fiecărei furculițe?”³

11.15 – 11.30 - Masterdand Sebastian Antoce, Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași - Litere în umbra cenzurii - o analiză a romanului „Imago” prin prisma drepturilor de autor

Articolul vizează interacțiunea complexă dintre samizdat, moralitate și protecția juridică a operelor artistice, având ca punct de plecare romanul „Imago” al Liudmillei Ulițkaia. Într-o explorare amplă a diversității și complexității Rusiei în perioada sovietică, romanul dezvăluie dilemele morale, căutările intelectuale și constrângerile prezente în societate. Pornind de la această premisă, articolul se concentrează pe analiza fenomenului samizdatului și implicațiile acestuia asupra protecției juridice a operelor artistice, precum și asupra legăturii dintre moralitate și recunoașterea protecției juridice pentru o operă literară.

Printr-o abordare diacronică, se examinează evoluția samizdatului și modul în care acesta a reprezentat o formă de rezistență culturală și de subminare a cenzurii oficiale. În acest context, samizdatul a devenit un instrument vital pentru opoziția culturală și politică, contrabalansând supravegherea strictă a guvernului asupra presei și a publicațiilor. Inițial o formă de rezistență politică, samizdatul a evoluat rapid către o expresie artistică și culturală în sine, documentând abuzurile împotriva drepturilor omului și oferind o voce celor suprimați de regimul sovietic.

Ulterior, analiza se concentrează asupra relației complexe dintre moralitate și protecția juridică a operelor artistice, investigând rolul moralității în procesul de publicare și recunoaștere a operei. Dezbaterile asupra acestui aspect sunt ilustrate prin intermediul unor

¹ Michael Barry Goodman, *Contemporary literary censorship : the case history of Burroughs' „Naked lunch”*. Metuchen, N.J.: Scarecrow Press, 1981.

² William Burroughs, “William S. Burroughs on Censorship” în *Transatlantic Review* 11, 1962.

³ William S. Burroughs, *Prânzul dezgolit*. Traducere Sorin Gherguț. Ediția a II-a, București, Pandora M, 2020, p. 39.

fragmente din cadrul romanului „Imago”, care prezintă în mod impresionant dilemele morale și constrângerile impuse de regimul restrictiv asupra creației literare.

Analizând această metodă clandestină de publicare, ce funcționa ca o rețea subterană de comunicare, este arătat și faptul că oamenii erau dispuși să riște pentru a împărtăși și a citi ideile interzise de autorități. În consecință, moralitatea în acest context nu era dictată de legi sau norme, ci mai degrabă de conștiința individuală și de dorința de a păstra și a promova adevărul și libertatea de exprimare.

În final, articolul explorează evoluția practicilor care aduc limite libertății artistice, având în vedere fenomenul cenzurii și actualitatea sa în spațiul Rusiei contemporane. În lumina acestei analize complexe, se subliniază importanța temei în contextul literaturii contemporane, relevând interacțiunile dintre normele culturale, evoluția socială și legislația relevantă într-o societate aflată sub regimul cenzurii și al controlului ideologic.

11.30 – 11.45 – Lector dr. Violeta Stratan, Facultatea de Drept, Universitatea de Vest din Timișoara - Atunci și acolo oamenii erau liberi...

Dacă *atunci* și *acolo* oamenii erau liberi, aici și acum oamenii (mai) sunt liberi? Ce înseamnă să fii liber? Asta s-ar putea întreba cititorul după lectura cărții *Întoarcere în Bucureștiul interbelic*, scrisă de Ioana Pârvulescu. Aparent, aceasta este povestea unei călătorii în timp, în Bucureștiul dintre cele două războaie mondiale. Citind printre rânduri, „străinătatea” în care călătorește scriitoarea nu este doar Bucureștiul interbelic real ci, mai ales, un București interbelic imaginar și subiectiv, reconstruit cu măiestrie din amănunte pe care le-a descoperit cu bucurie, după cum mărturisește, în reviste, jurnale, memorii, cărți de interviuri, albume fotografice, almanahuri, anuare ori casete cu înregistrări ale perioadei interbelice.

Din noianul de informații și date astfel obținute, autoarea le-a selectat pe cele care oferă cititorului imaginea unei capitale (și, prin sinecdoacă, a unei țări) moderne, civilizate, artistice, în care oamenii „aveau de toate” și erau liberi. Cele două decenii dintre războaie reprezintă, în opinia sa, perioada în care România a fost „țara tuturor posibilităților” tocmai pentru că locuitorii săi erau liberi. Idealizarea interbelicului transformă astfel *Întoarcerea în Bucureștiul interbelic* într-un soi de *nostos*, o călătorie spre o lume pierdută și regăsită, în care autoarea pare să se simtă cu adevărat „acasă”, unde „viața în roz” învinge „viața în gri” dar este mai ales firească.

Personajele care prind viață în paginile cărții – roman și eseu deopotrivă - sunt, în marea lor majoritate, scriitori interbelici (Tudor Arghezi, Camil Petrescu, Eugen Lovinescu, Mihail Sebastian, Liviu Rebreanu, Felix Aderca, Jeni Acterian), artiști (Leni Caler) dar și oameni politici ori ingineri celebri (primarul capitalei, Dem. I. Dobrescu și inginerul inventator George Constantinescu). Reprezentanți de seamă ai Bucureștiului de altădată, aceștia reconstruiesc imaginea unei lumi în care erau liberi să accepte convențiile vremii sau să le sfideze, să accepte regulile sau să le schimbe, să rămână în țară sau să plece spre alte zări, să scrie și să nu dea socoteală decât cititorului, să fie fideli sau infideli unei idei, unei persoane, unui mod de a înțelege existența. O lume în care „nimeni nu era obligat să ignore răul și să spună că răul e bun, e binele însuși. Nimeni nu era obligat să tacă dacă vedea că împăratul sau ministrul sau poetul sau savantul e gol. Și nimeni nu știa ce înseamnă să înghiți, toată viața, frică, chiar dacă porțiile diferă în funcție de cât de larg e lațul”.

Dacă lumea pentru care pledează autoarea este ușor identificabilă cu Bucureștiul interbelic, pierdut în tumultul a „ceea ce a urmat” după al doilea război mondial, dacă valorile sale – „îndrăzneala, încrederea în sine, în celălalt și capacitatea de admirație, simpatia, empatia, politețea înnăscută și cea educată, răbdarea, bucuria de a trăi” – s-au degradat de atunci și până

acum, cititorul contemporan este invitat să găsească modele (și soluții?) pentru *un posibil viitor* mai bun decât prezentul. Pentru că cine nu învață din greșelile trecutului riscă să le repete.

11.45 – 12.00 - Drd. Teodora Drișcu, Facultatea de Litere, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași– Recunoașterea vinovăției: începutul vieții mistice în opera lui C.S. Lewis

Potrivit Noului Cod de Procedură Penală (Art. 478 – 488), recunoașterea vinovăției conduce la diminuarea pedepsei: o treime din limita acesteia în cazul sancțiunii cu închisoarea și o pătrime în cazul amenzii. Cu alte cuvinte, dacă inculpatul își asumă fapta comisă, este iertat într-o anumită măsură. C.S. Lewis, un mare scriitor britanic și apologet creștin al secolului trecut, profesor universitar de literatură la universitățile Oxford și Cambridge, promovează în scrierile sale aceeași idee a importanței recunoașterii vinei, dar cu un rezultat diferit. Acest proces de asumare a vinovăției poate fi numit în opera lui Lewis moartea sinelui, având ca arhetip parabola fiului risipitor din Noul Testament. Totuși, Lewis merge dincolo de Codul Penal cu personajele care acceptă realitatea greșelii lor: le oferă un cu totul alt destin în poveste. Recunoașterea vinovăției devine astfel începutul unei vieți mistice a unor personaje care numai întrecând anumite limite au învățat care sunt de fapt granițele existenței lor. Fapta lor greșită (penală sau nu), devine factor integrant al personalității lor și un început în drumul acestora spre devenire.

Această lucrare își propune să analizeze cum actul de recunoaștere a vinovăției și urmările lui este reflectat în opera de ficțiune a scriitorului C.S. Lewis, aducând exemple din scrierile sale: „Întoarcerea pelerinului”, „Marea despărțire” și „Călătorie cu zori de zi”, a cincea carte din seria mult apreciatelor Cronicile din Narnia. Deși diferite ca subiect principal, toate aceste cărți au în comun un tipar de personaj care își recunoaște vina și prin acest fapt își începe de fapt viața mistică: în cazul primei alegorii este vorba de John, personajul principal, care este în căutarea unei insule magice, metaforă a unei chei de înțelegere a lumii, în nuvela „Marea despărțire” suntem luați de un autobuz în lumea de dincolo și asistăm la mărturia unui criminal care ajunge, surprinzător, în rai, datorită faptului că și-a asumat vina și astfel a renunțat la sine, iar în cazul romanului din cadrul Cronicilor, putem analiza cazul lui Eustace, care se transformă într-un dragon ca urmare a lăcomiei sale, apoi revine la normal când îi pare rău de faptele lui răutăcioase. Pedepsa pe care o au totuși de îndurat aceste personaje este însuși sentimentul umilitor al greșelii lor, care apoi se transformă într-o dorință de a face bine(le). Analizarea acestor exemple combină mai multe concepte din trei domenii diferite: baza este critica literară, împodobită cu elemente teologice și noțiuni de drept. Rezultatul este o perspectivă mai largă și complexă asupra acestui act de recunoaștere a vinovăției, aspect fundamental și inevitabil al experienței umane.

12.00 – 12.15 - Studentă Rahela Goran, Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași - *Fără ideal* - despre o moștenire care ar fi trebuit lăsată altcuiva

Henryk Sienkiewicz este un romancier polonez, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură în 1905. *Fără ideal* este un roman scris sub formă de jurnal, care îl are în plan central pe Leon Ploszowski. Protagonistul este un om de excepție, cu o bogată experiență culturală, căruia îi lipsește însă un ideal, o coloană vertebrală spirituală.

Leon reprezintă omul contemporan, cu nevrozele acestuia: cetățean polonez, dar care trăiește fără nicio problemă de adaptare în orice loc (Sienkiewicz pare să anticipeze o Europă a libertății de circulație), măcinat de îndoială, înclinat spre decadentism, dominat de pesimism, mereu gata să critice valorile societății, religia sau credința: *Îndoiala și critica sunt metoda ta, sufletul tău, esența ta! Atât de adânc ți-ai înfipt în inima ta acest scepticism încât el a devenit felul tău de a fi.* Eroul, care se descrie pe sine drept *un geniu fără portofoliu, un nătâng al*

aristocrației, trăiește într-un soi de iad spiritual (Și, în sfârșit, merg la biserică, pentru că sunt sceptic la pătrat, adică sunt sceptic chiar și față de propriu-mi scepticism), înconjurat de tablouri, muzică și cărți, dar golit de orice dorință de a-și găsi vreun sens existențial.

Scepticismul specific este principalul motiv pentru care nu se căsătorește cu Aniela, tânăra pe care o iubește și căreia îi dedică o mare parte din jurnal. La sfârșit se sinucide, deoarece află de moartea acesteia: *Crezi oare că nu mi-e teamă de moarte? Mă tem, fiindcă nu știu ce este dincolo, nu văd decât un întuneric fără margini. Nu știu dacă acolo-i neant sau poate vreun viitor interplanetar duce atomul spiritului de la o stea la alta, integrând-o în mereu alte existențe.*

De câte ori nu mi-am regăsit propriile-mi gânduri în consemnările din jurnalul lui Leon, mai ales în ceea ce privește îndoielile sale legate de divinitate, credință sau religie? Nu suntem toți oare un Leon, care privim cu un ochi sceptic lumea din jurul nostru? Nu ne întrebăm de unde venim și unde ne ducem? Singura diferență între noi și Leon constă însă în faptul că noi suntem ocupați. Ocupați cu studiile, diferite activități, familia, locul de muncă, prietenii. Ori Leon nu era ocupat să muncească pentru a trăi. Pentru că el trăiește din averea considerabilă moștenită de la tatăl său.

Protagonistul dobândește un drept de proprietate asupra casei de la Roma și a banilor tatălui său prin moștenire legală (mod de dobândire a proprietății, conform Art. 557 al (1) Cod civil), moștenire care se deschide la momentul decesului tatălui său (Art. 954 alin. (1) Cod civil) și la ultimul domiciliu al acestuia (Art. 954 alin. (2) Cod civil). Deoarece mama sa a murit (deci nu există soț supraviețuitor), Leon este singurul moștenitor (întrucât moștenirea se cuvine descendenților defunctului - clasa întâi, care sunt copiii acestuia și urmașii lor în linie dreaptă la nesfârșit, conform Art. 963 alin. (1), Art. 964 alin. (1), respectiv Art. 975 alin. (1) Cod civil).

Așadar, dacă privim romanul din această ultimă perspectivă, boala îndoielii protagonistului ar fi putut fi ameliorată (*ameliorată*, deoarece nu ne vindecăm niciodată de scepticism, odată ce începe să ne roadă pe interior și să ne muște din suflet) fără medicamente sau ședințe la psiholog: tatăl său ar fi trebuit să lase averea sa (bineînțeleș, se va avea în vedere și rezerva succesorală) unui orfelinat sau unei case de bătrâni. Poate că în acest fel, Leon ar fi devenit *un geniu cu portofoliu*, sau, dacă nu, măcar un cetățean respectabil, care are un rol considerabil în societatea în care trăiește. Principala obiecție formulată împotriva acestei opinii ar putea susține că avem în vedere o schimbare de formă și nu de fond. Dar asta interesează prea puțin. Important e că Leon ar fi fost fericit. Sau, cel puțin, ar fi trăit cu iluzia că este fericit.

12.15 – 12.30 - Lector dr. Codrin Macovei, Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași – **BESTIAR**

„You want to make things right? Too bad. Nothing’s ever right!” dr. House

Ne place să fim juriști? E juristul menit cu adevărat să împace două lumi: cea a adevărului și cea a dreptății? Simțim cu adevărat tensiunea dintre cele două? Reușește aceasta să ne îndrepte pe calea inspirației legilor bune menite să atenueze din slăbiciunile naturale ale ființei umane egotice pentru care viața socială reprezintă o posibilă sumă a slăbiciunilor, a avatarurilor individuale?

Asigură această cogitație juridică victoria marilor constante ale dreptului: *libertas sive voluntas, equitas, bona fides, officium pietatis erga proximos*? Sau, dimpotrivă, câștigă inexorabil idolatria născută din teama față de propriile slăbiciuni? Angoasata viziune a propriilor frustrări poate fi luminată și vindecată de legile bune și drepte? Deja cred că numărul întrebărilor ne-a obosit... Gardian al onoarei, dreptul nu poate fi decât același peste tot, egal cu sine și cu valorile pe care le protejează. Totuși, o carte recent citită: „Bestiar. Șapte povestiri cu chirurși și scandaloasele lor operații”, Cătălin Vasilescu, Ed. Humanitas, București, 2023,

expune și greșita alcătuire a societății oamenilor și, poate a tuturor speranțelor de mai sus. Firul celor 7 povești nu ne poartă nici spre lumea criminalității, nici spre lumea celor nedreptățiți de soartă, ci spre dorința unor medici de a-și salva pacienții. Iar partea dificilă a operei lor nu pare a fi cea medicală. Ambițiile, vanitățile, invidia și lipsa de inteligență a celor din jur provoacă un orizont de uimire și deziluzie ce îndemnă spre reflecții asupra naturii umane și, pentru mine, asupra cauzei pentru care dreptului îi lipsesc, astăzi, în România, astfel de eroi.

12.30 – 14.00 Pauză de prânz

14.00 – 14.15 - Prof.dr. Iulia Milică, Facultatea de Litere, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași - **Curtea cu jurați în filmul „12 Bărbați furioși” (1957): o metaforă a societății americane**

Filmul *12 Angry Men*, tradus în limba română *12 Bărbați furioși*, rămâne în memoria cinofililor drept una dintre cele mai bune reprezentări a dezbaterii juraților în vederea stabilirii verdictului. Filmul, lansat în 1957, este o adaptare a piesei pentru televiziune cu același titlul de Reginald Rose (1954) și îl are în rolul principal pe actorul Henry Fonda, care îi dă viață Juratului 8, cel care reușește să răstoare verdictul inițial și să îi convingă pe ceilalți 11 jurați să treacă peste propriile prejudecăți și să aibă răbdarea de a se apleca cu mai mare atenție asupra detaliilor cazului.

Dreptul de a fi judecat de către o curte cu jurați este consfințit, în sistemul american, prin cel de-al Șaptelea Amendament la Constituția Americană. Dincolo de multele controverse privind buna-credință a juraților, prejudecățile sau capacitatea lor de a fi imparțiali, sau pregătirea lor legală, curtea cu juri rămâne, nu doar în sistemul juridic, ci și în mentalitatea americanilor, un factor de echilibru, un simbol al implicării tuturor în viața comunității și o garanție a unui proces echilibrat. Așa cum era de așteptat, tocmai aceste controverse legate de imparțialitate, prejudecată și superficialitate au condus la numeroase reflecții ale proceselor și juraților în filme care devin o platformă de dezbateri și o oglindă a propriilor noastre defecte sau calități.

O astfel de reprezentare este și cea din filmul *12 Bărbați furioși*, care reflectă nu doar o parte din controversele legate de deliberările juraților ci și numeroase aspecte ale societății americane a anilor 60. Acțiunea se petrece exclusiv în camera de deliberare, într-o zi caniculară, care încinge nu doar atmosfera, ci și spiritele, iar personajele sunt identificate doar prin numărul pe care îl au în grupul de jurați. Aerul incins, sufocant produce iritare în grupul de bărbați care au nu doar vârste și ocupații foarte diferite, dar și temperamente și povești de viață contrastante. Este evident că cei mai mulți dintre ei nu au nimic în comun unul cu celălalt și, în circumstanțe obișnuite, nu ar fi petrecut timp împreună. Mai mult decât atât, trecutul fiecăruia, experiențele de viață, interacțiunea cu ceilalți sau problemele de familie au dus la crearea unor prejudecăți adânc înrădăcinate care le influențează deciziile și maniera în care se raportează la cazul pe care îl au de judecat, mai precis soarta unui tânăr portorician acuzat că și-ar fi înjunghiat tatăl. Doar încăpățânarea Juratului 8 de a continua discuția, de a trece, din nou, prin fiecare moment al procesului, de a reflecta asupra mărturiilor și a reexamina probele pentru a ajunge la o decizie dincolo de orice convingere rezonabilă (*beyond reasonable doubt*) devine o rază de speranță nu doar pentru tânărul acuzat ci mai ales pentru încrederea într-un astfel de proces în care verdictul trebuie bine cumpănit, nu dat în grabă, din dorința de a scăpa mai repede de această corvoadă, sau de a ajunge la meciul preferat de fotbal.

Prin urmare, scopul acestei prezentări este de analiza fiecare jurat în parte și de a reflecta asupra societății americane, pornind de la premisa că discuțiile dintre jurați devin o oglindă atât

a sistemului juridic american cât și a valorilor, conflictelor și prejudecăților oamenilor obișnuiți, puși în situația de a-și asuma decizia asupra vieții sau morții unui necunoscut.

14.15 – 14.30 – Conf.dr. Flaminia Stârc-Meclejan, Lector dr. Violeta Stratan, Facultatea de Drept, Universitatea de Vest din Timișoara – Vulpea albastră care trebuie să nu uite că omul e un vânător

În loc de filosofie, islandezii aveau mituri, povești și poezie. Încă le-a rămas în sânge acest arhaic obicei creativ. Dacă s-ar pune problema discutării chestiunilor finale ale existenței, acest lucru s-ar realiza cel mai bine printr-o revrăjire a universului. Așa cum face Vulpea albastră, cartea despre care va fi vorba, care deși nu este în sine un poem este aproape un poem, într-un fel care ne proiectează într-o metafizică ce decurge din realitatea cea mai stranie. Sjón, autorul, folosește un basm popular islandez pentru a-și spune povestea despre vulpea albastră⁴. În carte, două fire narative se împletesc sibilinic, depănând poveștile a trei oameni la sfârșitul anului 1800, relevându-ne legătura dintre ele abia la sfârșitul povestirii. Într-o narațiune, un preot islandez pe nume Baldur Skuggason vânează o vulpe albastră, o creatură cu puteri magice⁵, pe o vastă întindere albă de zăpadă și gheață, vânătoare care pare să dobândească dimensiuni magico-religioase. În cealaltă narațiune, un naturalist pe nume Fridrik B. Fridjónsson deplânge moartea protejatei sale Hafdís, o tânără cu sindrom Down care a fost salvată de pe epava unei nave. În finalul cărții, pastorul care aflăm că a părăsit-o pe biata copilă se transformă ca prin magie în vulpea albastră. Reflectând ca o oglindă contradicțiile omeniești, vulpea ar putea să devină ca un dublu al conștiinței⁶. Fiindcă, într-adevăr, nu putem să rămânem pe tărâmul omenirii și al omenescului pentru a înțelege existența. Ne-am comporta mai uman față de lumea inumană și de semenii noștri mai slabi atunci când ne-am considera una cu ei, cu animalele, copacii sau zăpada. A vedea lumea ca vie în ansamblul ei (cu plante, păsări, animale) e o revenire la viziunea culturilor arhaice, o schemă mentală care e, poate, înnăscută în noi (Meghan O’Gieblyn). Numai comportamentul nostru înrădăcinat în credința că suntem cu toții indivizi separați, distincți, excepționali face majoritatea științelor și dreptul antropocentrice și pune mai presus de orice interesul omenesc egoist. Analiza pe care o efectuează mai mulți cercetători ai legii relevă faptul că modelul naturii umane implicit în lege îi poate determina pe oameni să accepte presupunerea că suntem în mod inerent egoiști și trebuie să fim controlați. Cercetarea lui Mitchell J. Callan și Aaron C. Kay oferă sprijin pentru aceste idei demonstrând că activarea subtilă a legii duce la un interes egoist sporit și la o încredere redusă în semeni. Potrivit investigațiilor lor, aceste efecte negative sunt produse ale structurilor juridice în sine, iar mesajele implicite sunt comunicate prin prezența oricărei legi, indiferent de conținutul ei. Credem că trebuie „să abandonăm ideea că oamenii sunt în centrul universului moral și conferă valoare restului naturii numai în măsura în care acest act corespunde scopurilor omenirii”, cum conchide filosoful idealist Philip Goff și ne învață, într-o posibilă interpretare, povestea vulpii albastre.

14.30 – 14.45 – Judecător Daniela Stanciuc, Judecătoria Iași - Roșu...în pană: *conversație nocturnă cu un om demn (?) de dispreț*

Absurdul este parte a lumii noastre, impregnând-o uneori până la refuz, construindu-și propria existență și propriile reguli, departe de pragmatismul și de legile universale ale

⁴ 2005 Sjón, *Iceland: Skugga-Baldur* | [Nordic cooperation \(norden.org\)](http://Nordic.cooperation(norden.org)).

⁵ Skugga-Baldur denumirea cărții în varianta islandeză se referă la skuggabaldur o creatură mitică - un amestec de pisică și vulpe. Creaturile de acest fel sunt adesea tratate ca oameni din umbră, animale ascunse sau spirite rele. Unul dintre personajele principale, pastorul Baldur Skuggason, are o latură rea, întunecată a caracterului care trimite la skuggabaldur.

⁶ J. Chevalier, A. Gheerbrant, *Dicționar de simboluri*, Vol. III, p. 475.

realității. Absurdul devine firesc, iar firescul devine absurd într-un raport de polaritate ale cărui coordonate definesc viața omului. Aceasta este văzută ca o scenă, pe care, între actele tragice și întâmplările uneori grotești, se perindă fără oprire personaje diverse, rostind întrebări incitante și curioase, aparent fără răspuns.

Ce este dreptatea? Ce este vina? Cine înfăptuiește dreptatea și cine va fi condamnat? Alfredo Traps, un comis-voiajor a cărui mașină rămâne în pană, înnoptează în casa domnului Werge, un judecător pensionat. Aici se găsesc Judecătorul, Procurorul, Avocatul și Pilet – călăul. Traps va fi atras într-un joc de societate bizar: *jocul nostru constă în a pune în scenă, seară de seară, vechile noastre profesii. Ne jucăm de-a Tribunalul.* Treptat, comis-voiajorul intră în rolul Acuzatului – singurul rol rămas liber – și își devoalează viața, faptele, greșelile. Este găsit vinovat, *pentru că omul trebuie să mărturisească fie că vrea, fie că nu, căci mereu e ceva de mărturisit*, iar Tribunalul privat îl condamnă la pedeapsa cu moartea.

Piesa de teatru ”În pană” a dramaturgului elvețian Friedrich Dürrenmatt este construită pe fundamentul central, conturat ludic și aproape grotesc, al Dreptății și al Vinovăției. Dreptatea este înfăptuită printr-o justiție neobișnuită, personală și inventată. Nu există solemnitate, iar Traps este oaspete și prieten, așezat la masă laolaltă cu Judecătorul, Procurorul și Călăul, la un ospăț pantagruelic care celebrează însuși Acuzatul: Acuzatul este vinovat, iar fără acuzat nu există nici faptă, nici dreptate.

În pană este, deopotrivă, o poveste despre felul în care se raportează Judecătorul la vinovăția omului din fața sa, dar și la propria vinovăție.

Poți fi oare judecătorul semenilor tăi? – (se) întreabă starețul Zosima într-una dintre cele mai frumoase spovedanii din literatura universală. Judecătorul Werge nu ezită a condamna, decretând pedeapsa capitală cu un pahar de cognac brun-auriu în mână, senin, dar cu o severitate studiată, invocând norme imuabile și, în fond, nevoia socială de a înnăbuși vina și de a pedepsi vinovatul: *e o justiție anapoda, grotescă, capricioasă, pensionată, dar e, totuși, justiția însăși.* Alfred Traps nu a săvârșit nicio crimă, Judecătorul o admite. Este însă găsit vinovat și condamnat la moarte pentru o *acuză morală*.

Perspectiva Judecătorului asupra Dreptății, a Vinovăției și a Omului este reliefată magistral și de Krzysztof Kieślowski în filmul ”Roșu” – parte a splendidei trilogii ”Trei culori”, având în centru povestea lui Joseph Kern – un judecător pensionat al cărui conflict cu propria conștiință este mult mai pregnant decât în cazul Judecătorului Werge.

Interogațiile sale sunt fără răspuns, calea pe care o alege în a cunoaște oamenii este atipică. Lucid și resemnat, își amintește, analizează, cântărește faptele cu precizie chirurgicală și i se destăinuie uneori tinereii sale prietene, Valentine, căreia îi vorbește despre eroare judiciară și mai cu seamă despre actul suprem de vanitate: a decide ce reprezintă ori nu Adevărul.

Pornind, așadar, de la piesa de teatru radiofonic a lui Friedrich Dürrenmatt și continuând cu ultima parte a trilogiei ”Trei culori”, prezenta lucrare își propune a contura două perspective distincte asupra dreptății și vinovăției – perspective văzute prin ochii celui chemat a înfăptui dreptatea, creionate dintr-un unghi îndepărtat și neconvențional, dar care oglindește viu lumea noastră.

14.45 – 15.00 – Dr. Vlad Vieriu, Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași - Reflexia dreptului natural în parabolele lui Iisus Hristos

Odată, l-am auzit pe profesorul meu rostind următoarele cuvinte: Iisus Hristos este cel mai mare profesor de drept din istorie. Pentru frumusețea și tâlcul lor, mi-am însușit instantaneu aceste cuvinte, fără să reflectez prea mult asupra lor. Ulterior, aproape fiecare verset, fiecare cuvântare, fiecare pildă dintre ale Sale pe care le-am auzit, mi-au reamintit aceste cuvinte. Expresii ale alegoriei pragmatice, instrumente ale lucrării spiritului misionar practic, veritabile lecțiuni de etică și dogmă, pildele hristice ascund, în nenumărate forme și sensuri, rațiuni

propriu dreptului, filosofia noastră socială aplicată. Legitățile naturale ale vieții sociale se regăsesc în fiecare dintre exercițiile alegorice ale Celui care a statuat fără ezitare principiul fundamental în raporturile dintre oameni: ”pe aproapele tău, ca pe tine însuși”.

15.00 – 15.15 – Masterand Ștefan-Cosmin Ghiță, Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași - *Violența în familie-factor declanșator al memoriei involuntare?*

„Un proces dezbătut la Curtea-cu-jurați din București a sfârșit printr-o achitare, pățimaș comentată. Un bărbat din așa-zisa societate bună și-a ucis nevasta necredincioasă și a fost absolvit de vină de către judecătorii lui [...] - Când e cu adevărat vorba de o iubire mare, dacă unul dintre amanți încearcă imposibilul, rezultatul e același. Celălalt, bărbat sau femeie, se sinucide, dar întâi poate ucide. De altminteri așa e și frumos. Trebuie să se știe că și iubirea are riscurile ei. Că acei care se iubesc au drept de viață și de moarte, unul asupra celuilalt”.⁷

Despre *Ultima noapte* a lui Camil Petrescu s-au scris multe, exegeza literară furnizând informații și interpretări diverse despre eroul de factură camil-petresciană Ștefan Gheorghidiu, însă motivele și temele ce constituie pilonul romanului se întrupează chiar din domeniul justiției românești interbelice. Prin urmare, fie că ne raportăm la violența în familie ce are rol de factor declanșator al memoriei involuntare, la moștenirea pe care protagonistul o dobândește de la unchiul Tache Gheorghidiu, ori la excursia de la Odobești unde Ela va acorda o atenție sporită avocatului obscur, domnul G, microbul geloziei încolțind astfel în mintea protagonistului, fundamentul operei își extrage seva din sfera dreptului.

În cele ce urmează, înțeleg să insist asupra fragmentului reprodus mai sus, în care factorul declanșator al memoriei involuntare intervine în momentul în care la popotă era dezbătut un subiect juridic, în care un bărbat care și-a ucis soția, pe care o bănuia de infidelitate, este achitat de către Curtea cu jurați de la București. Printre ofițerii care găsesc decizia juraților corectă se află și Ștefan Gheorghidiu, acesta expunându-și în fața camarazilor săi concepția despre iubire conform căreia „cei care se iubesc au drept de viață și de moarte unul asupra celuilalt”. El este considerat un psiholog al dragostei, bazându-se pe substraturi filosofice „o iubire mare e mai curând un proces de autosugestie; orice iubire e un monoideism, voluntar la început, patologic pe urmă.”

Este vizibil tulburat, întrucât procesul de la Curtea cu jurați de la București îi stârnește amintiri, este un factor declanșator, un trigger al memoriei involuntare, Ștefan Gheorghidiu rememorând clipele trăite alături de Ela, evenimente anterioare experienței războiului.

Ștefan Gheorghidiu este angrenat într-un proces de rememorare, precum și de reflecție asupra relației fragile pe care acesta o avea cu soția sa, Ela, protagonistul punând sub semnul întrebării fidelitatea soției. Prin urmare subiectul infidelității este transpus atât în procesul penal aflat pe rolul Curții de jurați de la București, cât și în forul interior al protagonistului. Totuși, trebuie semnalat faptul că sentimentele experimentate de protagonist poartă pecetea unui subiectivism, interpretează drama individuală din perspectiva sa, toate evenimentele sunt prezentate prin filtrul acestui personaj-narator, iar amintirile acestuia înseamnă într-o măsură destul de consistentă și răstălmăcire. Discutăm în concreto despre un (anti)erou care este în căutarea adevărului, însă la care nu va putea niciodată ajunge, este un personaj fără ironie și fără umor, un intelectual lucid, însă pe alocuri tranșant, dând în același timp și impresia unei instanțe care judecă, transmițând informația la cititor. Pe de altă parte, anamneza protagonistului trimite la patologia unui intelectual rănit pe frontul iubirii, însă care paradoxal, prezintă un soi de

⁷ Camil Petrescu, *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*, Volumul I, Editura Agora, 2012.

voluptate a autoflagelării. Suferința experimentată pe frontul iubirii și pe frontul războiului constituie în esență actul maturizării protagonistului.

Cu toate acestea, fiind adeptul concepției conform căreia personajele unui roman nu reprezintă simple personaje de hârtie, este important de precizat că Ștefan Gheorghidiu va experimenta inclusiv drama spațiului carceral, aspect expus în Patul lui Procust. Personajul, prin continuarea tragică a destinului său în paginile altei opere, va avea de ispășit o pedeapsă, repercusiunile unei tentative de dezertare creând un paralelism cu personajul conceput de Rebreanu, și anume Apostol Bologa.

Să constituie *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război* o interconexiune între conceptele de iubire, război și justiție? Având în vedere motivele expuse răspunsul ar fi unul afirmativ, însă această chestiune propun să rămână suspusă și interpretării de către cititor.

15.15 – 15.30 - Studentă Ioana Boancă, Facultatea de Drept, Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iasi) - În umbra lui Robinson – Defoe și infraționalitatea

Daniel Defoe, deși cunoscut în principal pentru romanul Robinson Crusoe, a avut o activitate literară, publicistică, politică și religioasă bogată. Ceea ce transpare din activitatea sa literară este faptul că Defoe a fost puternic ancorat în realitatea înconjurătoare și că lucrările sale și-au găsit inspirația în personaje și evenimente reale: ceea ce se întâmpla în jurul său nu scăpa ochiului său atent și, în scurt timp, ajungea într-o formă sau alta în notițele sale, de unde renășteau sub formă de roman, pamflet, eseu. Defoe a păstrat acest caracter chiar și spre sfârșitul vieții, când, vizitând un prieten în închisoare, se pare că o cunoaște pe una dintre faimoasele infractoare ce populau Londra: Moll King (acest nume fiind, aparent, un pseudonim).

Cu doar un an mai târziu, în 1722, Moll King devine Moll Flanders, personaj eponim în romanul în ton autobiografic publicat de către Defoe. Numele personajului are un sens dual: Moll este diminutivul pentru Mary, clasică Marie, însă are în limba engleză și alte sensuri, în forma lui de substantiv comun: amantă sau complice a unui gangster, prostituată, hoată, infractoare. Personajul Moll (căci despre reala infractoare nu avem suficiente informații) preia toate aceste statute la un moment sau altul al narațiunii.

Moll Flanders este o infractoare abilă, cu un caracter complex, care se simte mereu plasată în situații disperate, în care este constrânsă să aleagă între rezolvarea situației și conștiință. Îi sunt evidente și unele soluții morale, „cuminti”, însă pare să le prefere pe cele îndoielnice, alegând deseori să comită acte ilegale sau cel puțin reprobabile. Deși chiar ea le califică astfel, atitudinea ei față de faptele comise este mai degrabă una dedicată, voluptuoasă, decât una plină de căință sau remușcare sinceră.

Își începe povestea ca amantă a doi frați, urmând apoi să recurgă la înșelăciune, bigamie, să comită, fără să își dea seama, incest, să lege relații extraconjugale cu bărbați căsătoriți, trecând de la o relație la alta cu ușurință atunci când acestea se încheie și abandonându-și invariabil copiii rezultați din aceste relații. În a doua parte a vieții, fiind mai în vârstă și trăgând mai puține speranțe la salvarea prin căsătorie, recurge la o altă metodă infrațională: furtul. Prinsă, condamnată la moarte și deportată în Virginia, la sfârșitul vieții își regăsește „sufletul pereche” și își face un căpătâi, după care are răgaz – și dispoziție sufletească – pentru a se pocăi și a-i părea rău de tot răul făcut.

Dincolo de faptul că subiectul era considerat indecent la momentul publicării romanului, opera stârnește interesul ca tablou al infraționalității în Anglia secolului al XVIII-lea. Perspectiva socio-culturală a acesteia, cu potențiale implicații juridice, permite un studiu al modului în care aceste infracțiuni erau identificate și tratate atât de autorii lor cât și de lege în contextul economico-social de atunci, prin comparație cu cel prezent.

15.45 – 16.00 - Conf.dr. Lucia Irinescu, Asist. dr. Ana Maria Goldan, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași - Universul juridic al Mathildei (de Roald Dahl)- reprezentarea umoristică a abuzului și neglijării copiilor

Copiii reprezintă ființele care ocupă locul central în dreptul contemporan al familiei, acesta fiind și motivul pentru care se discută despre un „pédocentrism” al materiei. Devenit astăzi un subiect veritabil al drepturilor fundamentale, copilul nu mai constituie „mecanismul” de transmitere și de conservare a bunurilor familiale, ci una dintre preocupările majore ale dreptului, personificat în formula cheie, omniprezentă și intens discutată, intitulată interesul superior al copilului. Relațiile dintre copil și familia sa dezvăluie noțiunea cardinală a dreptului contemporan, denumită autoritate părintească. Atunci când părinții pun în pericol viața, sănătatea sau dezvoltarea copilului prin purtare abuzivă, neglijență gravă în îndeplinirea obligațiilor părintești ori prin atingerea adusă interesului superior, se vor impune măsuri dure stabilite de către legiuitor. În acest context, *Mathilda* reprezintă un roman adresat copiilor în care se discută despre valoarea familiei, despre importanța atașamentului părinților față de copii, respectiv despre repercusiunile abuzului și ale neglijării. Cine este familiarizat cu lucrările lui Roald Dahl știe că, prin intermediul scrierilor sale, autorul îi oferă cititorului o utopie în care copiii sunt la conducere, iar adulții sunt portretizați în principal ca răi, egoiști și neinteligenți, deseori cu înfățișări fizice nemăgulitoare. Tocmai de aceea, scriitorul le oferă copiilor, în mod deliberat, mai multă putere în poveștile sale decât ar putea avea aceștia în realitate. Din păcate, majoritatea copiilor care sunt hărțuiți și abuzați de familiile lor nu ajung niciodată să se apere. Cel mai adesea, ei sunt forțați să suporte chinul până când sunt suficient de mari pentru a se îndepărta și, chiar și atunci, le este greu să se elibereze. În cadrul lucrării de față vom explora modalitatea în care autorul Roald Dahl utilizează umorul, pentru a masca subiecte dificile precum abuzul copiilor și violența în familie. În acest sens, ne vom întreba dacă umorul poate reduce din gravitatea abuzului la care este expusă Mathilda, de-a lungul copilăriei sale.

16.00 – 16.15 – Drd. Răzvan Antohie, Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași – Intervenția notarului în firul narativ la romanul „Ion” de Liviu Rebreanu

Prezentarea pe care o propun se referă la pasajul din romanul „Ion”, de Liviu Rebreanu, în care personajul principal împreună cu socrul său, Vasile Baci, merg la notarul din Jidovița, pentru a „face acte” pe pământurile pe care Vasile Baci le mai avea, respectiv a înstrăina dreptul de proprietate asupra acestora lui Ion și soției sale, Ana. Vom analiza care sunt operațiunile juridice pe care le întreprinde notarul atunci când autentifică actul încheiat de cei doi, dar și detaliile procedurale raportat la legea în vigoare cu privire la autentificarea actelor de la acea dată.

Analiza este cu atât mai interesantă cu cât autorul romanului, Liviu Rebreanu, a fost la rândul lui, în tinerețe, ajutor de notar, prin urmare nu era străin de ceea ce înseamnă această meserie. Astfel, el era familiarizat cu procedurile notariale, precum și cu etapele prin care trece un client atunci când intră într-un birou notarial (care în roman poartă denumirea de „cancelarie”).

Deși acest pasaj este reprezentativ pentru subiectul nostru, romanul „Ion” este presărat de momente în care personaje sunt notari, fiind evidențiată importanța pe care aceștia o aveau în mediul rural din Transilvania începutului de secol XX; prin urmare vom face referire, plecând de la acest pasaj, și la alte situații în care notarul intervine în firul narativ. Vom vedea că notarul nu era doar un simplu jurist, sau un simplu redactor de acte, ci era un veritabil pilon al societății, având inclusiv atribuții în ceea ce privește partea contencioasă a dreptului, partea administrativă dar și în legătură cu aspecte de natură nepatrimonială (căsătorii etc.).

De asemenea, ne propunem să realizăm și o paralelă cu privire la legislația notarială aplicabilă în Transilvania dinaintea de Unirea de la 1918, precum și legislația privind autentificarea actelor care a fost impusă după acest moment. Romanul a fost elaborat între anii 1913-1920, însă cel mai probabil a fost luată în considerare legea notarială din Imperiul Austro-Ungar din care făcea parte Ardealul la acel moment, înainte de unire.

Însă, probabil una dintre cele mai importante întrebări la care vom încerca să răspundem este: "Ce act a încheiat Vasile Baciuc cu personajul Ion?,,. Un contract de vânzare cumpărare, o donație, un contract de întreținere? Sau poate a inclus aceste bunuri imobile în regimul matrimonial dotal, fiind cadou de nuntă pentru fiica și ginerele său.

Din punct de vedere juridic, romanul "Ion,, a mai fost analizat de multe ori, însă de fiecare dată din perspectiva dreptului penal, cu privire la numeroasele procese de violență în care a fost implicat personajul principal, culminând cu uciderea lui Ion de către George Bulbuc, dar și sinuciderea Anei. Vă propun însă o analiză mai obiectivă, o introspectivă în obiceiurile și cutumele locale ale vieții satului ardelean de la început de secol XX. În fond, principala temă a romanului este tema „pământului”, și, istoric vorbind, acest subiect a fost mereu legat de profesionistul în drept numit notar.

16.15 – 16.30 - Student Cosmin Țugui, Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași - *Chezășia sau despre loialitatea care sfidează aplicarea nedreptă a dreptului*

Considerat a fi unul dintre cei patru „aștri” de la Weimar, Friedrich Schiller (1759 – 1805) a marcat profund scena literară germană prin lirica și textele sale dramatice, din al căror conținut se pot desprinde, pe lângă elementele ce consacra stilul și măiestria literară, idei referitoare la frământările timpurilor sale ce anunțau începutul unei noi epoci, marcată de afirmarea spiritului național și consacra valorilor democrației moderne. Lucrarea de față propune o analiză a poemului *Chezășia*, apărut în 1797, supranumit „Anul baladelor”, datorită formei și tematicii textelor pe care Schiller (și nu numai) le publică în această perioadă. Prima parte a lucrării explorează mitul tiranului, evidențiind transformarea radicală pe care o suferă, în finalul operei, personajul Dionis, conducătorul cetății, după ce acesta este prezentat în incipit ca un tiran necruțător și de temut. Evoluția acestuia se suprapune în planul realității peste lupta împotriva tiraniei purtată pe parcursul secolului al XIX-lea în întreaga Europă care, consfințind prăbușirea absolutismului monarhic, creează premisele pentru apariția regimurilor democratice fidele valorilor statului de drept concretizate prin mecanisme constituționale de distribuire a puterii în stat și garantarea prin lege a drepturilor fundamentale pentru fiecare cetățean. În partea a doua este analizată relația dintre protagoniștii textului, Moros și Selinuntius, care sugerează o loialitate și o încredere aparte, prin faptul că Selinuntius acceptă riscul de-și putea pierde viața pentru prietenul său. Moros este condamnat la pedeapsa capitală pentru organizarea unui complot de asasinare a conducătorului cetății. Acesta își acceptă destinul, însă solicită a-i fi îngăduită amânarea executării sentinței pentru a putea să participe la nunta surorii sale. Obținând un beneficiu de trei zile, Moros trebuie să ofere în schimb o garanție, iar prietenul său, Selinuntius, se oferă să stea drept chezaș/ fideiutor și să suporte consecințele pedepsei în locul prietenului său (*sic!*⁸). În final, propunem o analiză etimologică a titlului poemului în versiunea lingvistică originală (*Bürgschaft*= chezașie în limba germană) și realizarea unei paralele între semnificațiile acestuia și termenul *Bürger* (=cetățean), prin raportare la rădăcina lexicală comună.

⁸ Caracterul personal al răspunderii penale - răspunderea penală poate fi angajată doar în seama celui care a comis fapta incriminată, în calitate de autor, instigator sau complice. Fideiusiunea presupune garantarea de către fideiutor a executării, față de creditor, a prestației debitorului ce rezultă dintr-un raport obligațional de natură patrimonială.

16.30 – 16.45 - Lector dr. Codrin Codrea, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași - *Bona fides non est Fides – concepte in liminis* în "Frică și cutremur" de Søren Kierkegaard

Credința (*Fides*) are o semnificație generoasă – cuprinde sensul comun, și prin acesta, înglobează și buna credință. „A crede”, într-o perspectivă pragmatistă, conține dacă nu orientarea subiectivă către adevăr, atunci către o formă embrionară a acestuia: veridicitatea. Sensul comun al credinței are ca temei subiectivitatea generală, implică domeniul platonice al *doxei* prin raportare la cunoaștere, și vizează modul curent de orientare în lume: credem despre noi ceva și că noi înșine și lucrurile, stările de fapt din realitate sunt într-un anumit fel. „A crede” este un gest reflex de poziționare a sinelui în exterior, care pornește de la un minimum de probe sau chiar în absența oricăror dovezi – pe temeiul a ceea ce credem, comunicăm, argumentăm, justificăm, devenim inteligibili unii altora și lumea însăși devine transparentă. *Bona fides* avea să fixeze în drept astfel de poziții subiective legate de convingere, încredere, speranță, în anumite raporturi juridice, conferindu-i sensuri specifice în anumite ipoteze și prin întrunirea anumitor condiții. Dat fiind involuntarul acestui proces cognitiv, nu întotdeauna rațional, prin care simultan ne auto-structurăm și ne situăm pe sine în raport cu lumea, apare și tentația de a „crede” că *Bona fides* și *Fides* încadrează un același câmp al pozițiilor subiective, din care dreptul doar izolează normativ o anumită arie. De altfel, această continuitate este ceea ce l-a intrigat pe Søren Kierkegaard – colapsarea întregului domeniu al lui *Fides* în gestul reflex cognitiv al subiectivității generale. În „Frică și cutremur”, prin vocea pseudonimului Johannes de Silentio, Kierkegaard ilustrează că *Fides* nu ține de subiectivitatea generală și de simțul comun, nu este comunicabilă, nu este inteligibilă și într-o radicală contradicție cu dreptul care consacră *Bona fides* ca principiu. Articolul își propune să analizeze această rețea conceptuală *in liminis*, identificând în fiecare concept ceea ce îi este propriu.

16.45- 17.00 – Drd. Alexandru Cristian Adochiței, Facultatea de Drept, Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca) – *Peripețiile bravului soldat Švejk, o abodare pesimistă a dreptului și a rațiunii. Perspectiva unui practician în materia dreptului penal*

Istoriile personale creează permanent o vagă senzație de încredere în viitor, cele mai complexe experiențe fiind, aparent, lăsate în urmă. Deși *sfârșitul istoriei* nu a avut loc, răul se prezintă, din ce în ce mai mult, drept o relatare accidentală, bazat pe erori personale sau pe lipsă de vigilență din partea celor de la care așteptăm liniște. Prezentul studiu, într-o abordare sinceră, își propune să lanseze unele întrebări cu privire la validitatea unei gândiri exagerat de optimistă, cu o perspectivă concretă asupra temerilor care intervin în aplicarea lui *jus puniendi*. Folosirea oricărei forme de violență creează traumă, iar menținerea coerenței eului reprezintă o provocare importantă. Dincolo de o miză filozofică fără răspuns și rezolvare, poziționarea interioară față de o linie volatilă și permeabilă între bine și rău, cel puțin într-o manieră credibilă și lipsită de compromisuri dăunătoare, este obligatorie în menținerea ultimului sentiment rămas fragil în Cutia Pandorei: speranța. În acceptarea absurdului cotidian, considerăm că umorul și autopersiflarea sunt contraponderi obligatorii pentru asanarea sufletului. Poporul ceh, prin vocea lui Jaroslav Hašek, l-a oferit pe Josef Švejk și, în opinia noastră, avem ceva de învățat de la el.

17.00 – 17.15 – Studentă Viviana-Alexandra Gheorghian, Facultatea de Drept Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași - Când alegem să ne supunem pe noi înșine judecății sau despre relativitatea dreptății în *Căderea*, de Albert Camus

În ce măsură devine adevărul o noțiune pur reconfortantă, în interiorul căreia alegem să ne adăpostim neajunsurile, imposibilitatea atroce de a rămâne fermi în fața propriilor valori, angoasele ori nestatornicia? În ce măsură este judecata, deopotrivă ca formă a ciocnirilor brutale cu lumea exterioară ori ca formă a confruntărilor tenebroase cu propriul sine, cea mai adâncă frică pe care omul o poate experimenta? Acestea par a fi doar câteva dintre întrebările obsedante care trasează premisele ultimei opere literare scrise de Albert Camus, *Căderea*, întrebări care nu caută un răspuns apt să edifice răspunsuri salvatoare, ci doar puterea de a îmbrăca un contur eliberator.

Romanul este structurat sub forma unui monolog continuu, o confesiune necizelată și impetuoasă a personajului Jean-Baptiste Clamence, un avocat francez decepționat și deziluzionat, autoexilat în Amsterdam, ajuns în punctul marilor conștientizări cu privire la crezurile profund marcate de vanitate și frivolitate care i-au guvernat întreaga existență. Un avocat care mărturisește cu o emanare greu digerabilă și aproape complet dezgolită de sensibilitate modul paradoxal în care a ales să își hrănească și antreneze egoismul printr-o nesecată bunăvoință și disponibilitate. Un avocat ilustru care s-a prăbușit iremediabil în labirinturile abisale și insuportabile ale propriei sale conștiințe în momentul în care a înțeles cum toate micile și marile gesturi demonstrative de caritate pe care le-a săvârșit nu au reprezentat nimic altceva decât o goană interminabilă și terorizantă după validare și acceptare. Începutul acestui proces anevoios de confruntare a omului cu propriul sine, de punere în oglindă a constructului de tip persona cu vidul interior, nu intervine însă întâmplător, ci are loc în urma unui eveniment care va marca anti-eroul acestui roman într-o manieră ireversibilă. Într-o plimbare de seară care nu părea a avea potențialul unui episod semnificativ din viața personajului, acesta observă cum o femeie, așezată pe marginea unui pod, se află în pragul sinuciderii. Jean-Baptiste, autoproclamatul păzător al dreptății, alege în acea seară să nu facă nimic și să plece.

Întregul discurs al personajului este structurat sub forma unei mărturisiri lipsite de ascunzișuri, senzația constantă fiind aceea a faptului că receptorul urmează să îi hotărască în cele din urmă sentința protagonistului. Deși este precizat faptul că posibilul receptor ar fi un om a cărui identitate nu este relevantă dintr-un bar din Amsterdam, în fapt receptorul ar putea nici să nu existe, aflându-ne în fața unui discurs delirant în care Jean-Baptiste se supune pe sine însuși unui proces absolut de judecată și de autojudecată deopotrivă. Extinzând în mod artificial sfera discuției, această tehnică a receptorului ascuns este manevrată cu o și mai mare finețe în contextul ilustrării unui alt tip de proces în filmul celebrului regizor japonez Akira Kurosawa, *Rashomon*. La fel ca în cartea avută în vedere în prezentele rânduri, și în filmul lui Kurosawa adevărul, dreptatea și judecata intră în mod incontestabil în sfera dezolantei relativități.